

به نام خدا

تدریس به کودکان با اختلالات یادگیری، راهنمایی جامع برای معلمان

مؤلفان:

اسماعیل حسینی

آریا آبیاری

عادل بروکی میلان

ناصر دلایی میلان

فهمیه صداقت فیض آبادی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: حسینی، اسماعیل، ۱۳۵۳
عنوان و نام پدیدآور: تدریس به کودکان با اختلالات یادگیری، راهنمایی جامع برای معلمان / مولفان
اسماعیل حسینی، آریا آبیاری، عادل بروکی میلان، ناصر دلانی میلان، فهیمه صداقت فیض آبادی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۰۷ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۸۹۵-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: تدریس - کودکان - اختلالات یادگیری
شناسه افزوده: آبیاری، آریا، ۱۳۶۸
شناسه افزوده: بروکی میلان، عادل، ۱۳۶۶
شناسه افزوده: دلانی میلان، ناصر، ۱۳۷۳
شناسه افزوده: صداقت فیض آبادی، فهیمه، ۱۳۶۵
رده بندی کنگره: GV۴۶۸
رده بندی دیویی: ۳۷۳/۷۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۶۲۲۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: تدریس به کودکان با اختلالات یادگیری، راهنمایی جامع برای معلمان
مولفان: اسماعیل حسینی - آریا آبیاری - عادل بروکی میلان - ناصر دلانی میلان - فهیمه صداقت فیض آبادی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۰۷۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۸۹۵-۶
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

مقدمه:	۷
بخش اول: شناخت و ارزیابی اختلالات یادگیری	۹
فصل اول: آشنایی با اختلالات یادگیری رایج در کودکان	۹
نقشه‌ی راهی برای شناخت پیچ یادگیری: شناسایی تفاوت‌ها در کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری	۹
نقش معلمان در شناسایی اولیه اختلالات یادگیری: یک نگاه دقیق و راهبردی	۱۰
نقشه‌ای برای شناخت اختلالات یادگیری در کودکان: گشودن درهای یادگیری	۱۲
نقشه راهی برای تدریس ویژه: تناسب روش‌ها با نیازهای کودکان دارای اختلالات یادگیری	۱۴
نقش ستاره‌های خانواده در آسمان رشد کودک با اختلال یادگیری	۱۶
پل ارتباطی: راهبردهای موثر برای تعامل معلمان با والدین کودکان دارای اختلالات یادگیری	۱۸
نقشه راهی نو برای دریافتن درجه‌های یادگیری: منابع و اطلاعاتی برای معلمان در مواجهه با کودکان دارای اختلالات یادگیری	۱۹
نگاهی ژرف به پیشگیری از برچسب‌زنی در کودکان دارای اختلالات یادگیری	۲۱
فصل دوم: عوامل موثر در بروز اختلالات یادگیری (زیستی، روانی، اجتماعی)	۲۳
نقش پازل محیطی در اختلالات یادگیری: جست‌وجوی عوامل پیچیده	۲۳
کشف نویدهای نهفته: شناسایی نشانه‌های اولیه اختلالات یادگیری از طریق رصد رفتارها و احساسات	۲۵
نقش پنهان و قدرتمند: ارتباط خانواده و اجتماع در مسیر یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۲۶
پیچ و خم‌های یادگیری: نقش اختلالات روان‌شناختی و عاطفی بر فرآیند یادگیری	۲۸

نقش انعطاف‌پذیری در تدریس: طراحی آموزشی متناسب با طیف وسیع اختلالات یادگیری	۲۹
نقشه راهی برای شناخت و مدیریت تنوع یادگیری در کلاس درس	۳۱
نگاهی دقیق به تفاوت‌های ظریف: ناتوانی‌های یادگیری و اختلالات یادگیری	۳۲
نقشه راهی برای درک پیچیدگی یادگیری: منابع ارزشمند برای ارزیابی اختلالات یادگیری	۳۴
فصل سوم: تشخیص و ارزیابی دقیق اختلالات یادگیری	۳۷
نقشه‌ی راهی برای شناسایی چالش‌های یادگیری در مهارت‌های پایه	۳۷
نقشه‌راهی برای تشخیص دقیق: تفکیک اختلالات یادگیری از سایر مشکلات	۳۸
نقشه‌برداری از چالش‌های یادگیری: شناسایی نقاط ضعف در عملکرد تحصیلی	۴۰
نقشه‌ی راهی برای فهم چالش‌های یادگیری در کودکان	۴۲
نقش محیطی در مشکلات یادگیری: طیف گسترده‌ای از عوامل محیطی	۴۴
نقش شنوایی و بیان در یادگیری: ارزیابی توانایی‌های زبانی دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری	۴۵
نقشه‌ی راه ارزیابی چندوجهی: فراتر از نمرات آزمون	۴۷
نقش مهارت‌های عملی در اختلالات یادگیری: بررسی ابعاد پیچیده	۴۹
بخش دوم: روش‌های تدریس مؤثر برای کودکان با اختلالات یادگیری	۵۱
فصل چهارم: راهکارهای اولیه برای شناسایی کودکان با نیازهای ویژه یادگیری	۵۱
نقشه‌ای برای فهم چالش‌های یادگیری در کودکان: بررسی مشکلات درک و یادسپاری	۵۱
نقشه‌ی یادگیری: چالش حفظ و تکرار در کودکان با اختلالات یادگیری	۵۲
نقش زمان و مدیریت منابع درسی در یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۵۴
نقشه‌ی راهی نو برای شناخت و همراهی کودکان با چالش‌های زبانی	۵۶
نقشه‌برداری از پیچیدگی دستورالعمل‌ها: بررسی چالش‌های درک و دنبال کردن دستورالعمل‌های پیچیده در کودکان	۵۷

نگاهی ژرف به چالش‌های ارتباطی کودکان با اختلالات یادگیری	۵۹
نوار رنگی یادگیری: رمزگشایی چالش‌های تشخیص الگو در کودکان	۶۱
نقش توجه و تمرکز در یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۶۲
فصل پنجم: تدوین برنامه‌های درسی متناسب با نیازهای فردی	۶۵
نقشه‌برداری از توانمندی‌های یادگیری: آشنایی با ابزارهای ارزیابی متنوع	۶۵
نقشه راهی برای یادگیری: تدوین برنامه درسی برای کودکان با اختلالات یادگیری	۶۶
نقش آفرینی یادگیری: انطباق روش‌های تدریس با تنوع سبک‌های یادگیری	۶۸
نقشه‌برداری یادگیری: طراحی اهداف متناسب با نیازهای ویژه	۷۰
طراحی برنامه درسی انعطاف‌پذیر و حمایتی برای کودکان با اختلالات یادگیری	۷۱
نقش آفرینی یادگیری: فعالیت‌های تقویت‌کننده مهارت‌های یادگیری در کودکان	۷۳
نقش آفرینی هم‌افزایی: هم‌گامی معلمان، والدین و مشاوران برای شکوفایی کودکان با اختلالات یادگیری	۷۵
نقشه راهی برای تطبیق برنامه درسی با نیازهای منحصر به فرد کودکان	۷۶
فصل ششم: روش‌های تدریس فعال و تعاملی برای کودکان با اختلال یادگیری	۷۹
نقش آفرینی تعاملی در گروه: طراحی فعالیت‌های گروهی برای کودکان با اختلالات یادگیری	۷۹
نقش آفرینی حواس: دریچه‌ای نو به سوی درک انتزاعی در کودکان با اختلالات یادگیری	۸۱
نقش آفرینی خلاقانه: بازی و فعالیت‌های عملی در آموزش کودکان با اختلالات یادگیری	۸۳
نقش فناوری در آفرینش تجربه‌های یادگیری سفارشی برای کودکان با اختلالات یادگیری	۸۴
نقشه راهی برای کشف پتانسیل: ارزیابی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری در فرایند تدریس فعال	۸۶

پرورش شکوفه‌های دانش در زمین یادگیری متفاوت: ایجاد محیط حمایتی در کلاس برای کودکان با اختلالات یادگیری	۸۸
نقشه راهی برای تمرکز: مدیریت زمان و سازماندهی در آموزش کودکان با اختلال یادگیری	۸۹
نقش کلیدی خانواده و متخصصان در آموزش کودکان دارای اختلالات یادگیری	۹۱
فصل هفتم: استفاده از تکنولوژی و ابزارهای کمک آموزشی در تدریس	۹۳
نقش فناوری در ارتقای یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۹۳
دریچه‌ای به دنیای یادگیری: بهره‌گیری از منابع آنلاین برای کودکان با اختلالات یادگیری	۹۴
نقش هنرهای بصری و شنیداری در ارتقای یادگیری دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری ...	۹۶
نقش آفرینی تعامل، کلید موفقیت در آموزش کودکان با اختلالات یادگیری	۹۸
نقشه راهی نوین برای رصد رشد یادگیری: بهره‌گیری از ارزیابی‌های دیجیتال در آموزش کودکان با اختلالات یادگیری	۹۹
نقش شگفت‌انگیز فناوری در شکوفایی یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۱۰۱
نقش رنگارنگ ابزارها در یادگیری کودکان با اختلالات یادگیری	۱۰۳
نقشه راهی برای فناوری و یادگیری: عبور از موانع اضطراب در دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری	۱۰۵
منابع	۱۰۷

مقدمه:

سلام به همه‌ی معلمان دلسوز و پرتلاش! مطمئنم که همه‌ی شما به دنبال راه‌هایی برای کمک به دانش‌آموزان خود هستید، به خصوص دانش‌آموزانی که با اختلالات یادگیری دست‌وپنجه نرم می‌کنند. این کودکان با وجود توانایی‌های بالقوه‌ی فوق‌العاده، ممکن است در یادگیری بعضی مفاهیم و مهارت‌ها با چالش‌هایی روبه‌رو باشند. در این کتاب، قصد داریم به شما معلمان عزیز، ابزارها و راهکارهایی را برای درک بهتر این دانش‌آموزان و تدریس مؤثر به آن‌ها ارائه دهیم. ما به جای رویکردی تئوریک و پیچیده، تلاش می‌کنیم تا با زبانی ساده و قابل فهم، مفاهیم کلیدی را به شما آموزش دهیم تا بتوانید به بهترین شکل، نیازهای یادگیری این کودکان را برآورده کنید. با هم بررسی خواهیم کرد که چگونه می‌توانید با توجه به نیازهای خاص هر دانش‌آموز، روش‌های تدریسی خود را تطبیق دهید و با در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی، محیطی حمایتی و آموزشی بهینه‌ای را برای آن‌ها فراهم کنید. این کتاب، تجربیات و پژوهش‌های به‌روز را در اختیار شما قرار می‌دهد تا با استفاده از آن‌ها بتوانید از مهارت‌ها و روش‌های تدریسی جدید و کارآمد بهره‌مند شوید. امیدواریم این راهنما، پشتیبان شما در مسیر آموزش و پرورش دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری باشد و به شما در ایجاد فضایی یادگیری دلسوزانه، مؤثر و پربار کمک کند. بیایید با هم به دنیای یادگیری این کودکان نگاهی جدید و امیدوارکننده بیندازیم.

بخش اول:

شناخت و ارزیابی اختلالات یادگیری

فصل اول:

آشنایی با اختلالات یادگیری رایج در کودکان

نقشه‌ی راهی برای شناخت پیچیدگی یادگیری: شناسایی تفاوت‌ها در کودکان مبتلا به

اختلالات یادگیری

کودکان، جهان را با چشم‌های خود منحصر به فردی می‌نگرند و فرایند یادگیری‌شان نیز گوناگون است. کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری، با وجود توانمندی‌های نهفته‌ی خود، در برخی جنبه‌های فرایند یادگیری با چالش‌هایی روبه‌رو می‌شوند که نیاز به درک دقیق و تأمل برانگیز دارد. شناسایی این تفاوت‌ها، قدم نخست مؤثر برای ارائه راهکارهای مناسب و حمایتی است. معلمان دلسوز و آگاه، نقشی کلیدی در این مسیر ایفا می‌کنند.

یکی از کلیدهای مهم در این مسیر، توجه به الگوهای رفتاری است. مشاهده‌ی الگوهای منظم، می‌تواند سرنخ‌هایی برای شناخت نیازهای خاص یادگیری هر کودک ارائه دهد. به عنوان مثال، اگر کودکی در حفظ و تکرار حروف یا اعداد به مشکل برمی‌خورد، یا در سازماندهی اطلاعات دچار دشواری است، این می‌تواند نشانه‌هایی از اختلالات خاص یادگیری، نظیر دیسلکسیا (اختلال خواندن) یا دیسکالکولیا (اختلال در ریاضی) باشد. علاوه بر این، معلمان می‌توانند با توجه به روند پیشرفت تحصیلی کودک، بررسی کنند که آیا کودک در برخی از مهارت‌های کلیدی نظیر فهم مفاهیم، حل مسئله، تفکر انتقادی یا ارتباط کلامی و غیرکلامی به مشکل برمی‌خورد یا خیر.

علاوه بر الگوهای رفتاری، درک ویژگی‌های شناختی کودک نیز اهمیت بسزایی دارد. به عنوان مثال، توجه به نحوه‌ی پردازش اطلاعات و ذخیره‌سازی آن در ذهن کودک می‌تواند اطلاعات

ارزشمندی را ارائه دهد. آیا کودک از حافظه بصری قوی‌تری برخوردار است یا حافظه شنیداری؟ آیا کودک در درک مفاهیم انتزاعی مشکل دارد؟ آیا تمرکز کودک، به راحتی دچار حواس‌پرتی می‌شود؟ پاسخ به این پرسش‌ها به ما کمک می‌کند تا نقاط قوت و ضعف شناختی کودک را بشناسیم و راهبردهای یادگیری را بر این اساس تنظیم کنیم.

اما باید به یاد داشت که اختلالات یادگیری، صرفاً به مشکل در یادگیری محدود نمی‌شوند. شاید کودک در برقراری روابط اجتماعی یا درک حالات احساسی دیگران نیز با چالش‌هایی مواجه باشد. بررسی این جنبه‌های شخصیتی کودک، به ما کمک می‌کند تا پویایی کلی فرد را درک کنیم و برنامه‌های حمایتی را به صورت جامع‌تر طراحی کنیم. ارتباط با والدین کودک نیز اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. درک دیدگاه والدین می‌تواند به شناخت بهتر ویژگی‌ها و نگرانی‌های کودک کمک کند. تجربیات گذشته‌ی کودک، و استراتژی‌های یادگیری که والدین پیش از این با او به کار برده‌اند، می‌تواند اطلاعات مهمی در اختیار ما قرار دهد.

همچنین، همکاری با متخصصین مربوطه، از جمله مشاوران، روانشناسان و ارزیاب‌های آموزشی، می‌تواند به ما کمک کند تا تصویر کامل‌تری از نیازهای کودک به دست آوریم. این متخصصان با استفاده از روش‌های تشخیصی و ارزیابی دقیق، می‌توانند به شناسایی دقیق‌تر نوع و میزان اختلالات یادگیری کمک کنند و راهکارهای مناسب‌تری را ارائه دهند. فراموش نکنیم که شناسایی این تفاوت‌ها باید با دیدی مثبت و همراه با حساسیت و درک صورت گیرد. هر کودکی، با وجود چالش‌ها، توانمندی‌ها و استعدادهای منحصر به فردی دارد.

با دقت در الگوهای رفتاری، درک ویژگی‌های شناختی، توجه به بعد شخصیتی و اجتماعی کودک، همکاری با متخصصین و درک دیدگاه والدین، می‌توانیم شروع به ساختن نقشه راهی برای شناخت پیچ یادگیری هر کودک کنیم و با برنامه‌ریزی دقیق‌تر، به کودک کمک کنیم تا پتانسیل‌هایش شکوفا شود.

نقش معلمان در شناسایی اولیه اختلالات یادگیری: یک نگاه دقیق و راهبردی

تشخیص اولیه و دقیق اختلالات یادگیری در کودکان، نقشی کلیدی در ارائه آموزش و حمایت مناسب برای آنان دارد. معلمان، به عنوان نخستین ناظران بر رشد تحصیلی دانش‌آموزان،

می‌توانند با شناخت الگوهای رفتاری و آموزشی خاص، نقشی حیاتی در شناسایی این اختلالات ایفا کنند. این فرآیند، نیازمند درک عمیق از فرایندهای یادگیری و توجه به علائم اولیه و گاه ظریف این اختلالات است. معلمان با بهره‌گیری از راهبردهای مناسب، می‌توانند مسیر تشخیص صحیح را هموار کرده و کودکان را به سوی حمایت‌های تخصصی هدایت کنند.

یکی از مهم‌ترین گام‌ها، توجه به «تفاوت‌ها» در شیوه‌های یادگیری دانش‌آموزان است. کودکان مختلف، با سرعت و شیوه‌های متفاوتی اطلاعات را جذب می‌کنند. معلمان باید به تفاوت‌های فردی در سرعت خواندن، نوشتن، حل مسئله، و درک مطالب توجه داشته و الگوهای یادگیری خاص هر کودک را شناسایی کنند. مشاهده مداوم و ثبت دقیق این الگوها در طول یک دوره زمانی، می‌تواند به معلمان در شناسایی احتمالی اختلالات کمک کند. توجه به «الگوهای تکرار شونده» در عملکرد دانش‌آموزان نیز در این زمینه حائز اهمیت است. مثلاً، اگر دانش‌آموز مرتب در تکالیف خود دچار اشتباهات مشابهی می‌شود، یا در خواندن کلمات مشکل دارد، یا در درک مطلب درگیر است، این مسائل به عنوان نقاطی قابل بررسی مطرح می‌شوند.

یکی دیگر از راهبردهای کلیدی، «ارتباط و همکاری» با والدین دانش‌آموزان است. معلمان می‌توانند به طور منظم با والدین گفت‌وگو داشته و از تجربیات آنها در منزل نیز بهره‌مند شوند. ارائه اطلاعات درباره مشکلات یادگیری و مهارت‌های خاص کودک، هم‌چنان که در مدرسه مشاهده می‌شود، می‌تواند به شناخت بهتر و هماهنگ‌تر از نیازهای کودک منجر شود. در این فرآیند، به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارتباطی مانند فرم‌های ارزیابی و گزارش عملکرد و جلسات مشاوره‌ای می‌تواند بسیار موثر باشد.

همچنین، معلمان می‌توانند با استفاده از «ارزیابی‌های متنوع و فراگیر»، در شناسایی احتمالی اختلالات یادگیری پیشگام باشند. بهره‌گیری از روش‌های متنوع ارزیابی، مانند آزمون‌های استاندارد شده، مشاهده عملکرد در فعالیت‌های مختلف درسی، و ارزیابی‌های مبتنی بر بازی، می‌تواند در ارائه تصویری جامع و کامل از توانایی‌های دانش‌آموز کمک شایانی کند. اهمیت دارد که معلمان در این ارزیابی‌ها، بر روی ارزیابی عملکرد دانش‌آموز در موقعیت‌های مختلف تاکید

داشته باشند. توجه به «مهارت‌های زبانی، ریاضی، و غیر درسی» و شناسایی ضعف‌ها و قوت‌های دانش‌آموز در هر یک از این مهارت‌ها، می‌تواند در شناخت اختلالات یادگیری موثر باشد.

معلمان همچنین باید از «منابع تخصصی» و «راهنمایی‌های مشاوران»، بهره‌مند باشند. استفاده از اطلاعات و توصیه‌های متخصصان حوزه روان‌شناسی و اختلالات یادگیری، می‌تواند در شناسایی دقیق‌تر اختلالات و ارائه راهکارهای آموزشی مؤثر، نقش قابل ملاحظه‌ای ایفا کند. این منابع می‌توانند به معلمان در تشخیص علائم ظریف و گاه پیچیده اختلالات یادگیری و نحوه برخورد با آنها کمک کنند.

با توجه به اهمیت این مساله، معلمان باید با نگاه دقیق، منظم و کارآمد، به شناسایی احتمالی اختلالات یادگیری در دانش‌آموزان بپردازند. بررسی مداوم، ارزیابی‌های جامع و همکاری با والدین و متخصصان، می‌تواند در این زمینه مؤثر باشد. بررسی دلایل مختلف، از مشکلات رشدی تا مسائل محیطی و اجتماعی، می‌تواند در رسیدن به دیدگاه کاملی از چگونگی یادگیری دانش‌آموز و ارائه راهکارهای مؤثر، نقش کلیدی داشته باشد.

نقشه‌ای برای شناخت اختلالات یادگیری در کودکان: گشودن درهای یادگیری

کودکان، مانند گل‌های جوانی در بهار، با استعدادها و توانایی‌های منحصر به فرد خود به جهان می‌آیند. اما گاهی، مسیر شکوفایی این گل‌ها با چالش‌هایی مواجه می‌شود. اختلالات یادگیری، مانند بادهای موسمی، می‌توانند بر روند یادگیری تأثیر بگذارند و مسیر رسیدن به قله‌های موفقیت را پیچیده‌تر سازند. شناخت دقیق این اختلالات، گام نخست برای ارائه آموزش‌های مؤثر و حمایت‌گرانه از کودکان است.

در این نوشتار، به بررسی مهم‌ترین اختلالات یادگیری رایج در کودکان خواهیم پرداخت. این بررسی، نگاهی گذرا به ویژگی‌های هر کدام از این اختلالات ارائه می‌کند تا راهی برای فهم بهتر و دقیق‌تر این کودکان فراهم شود.

اختلال خواندن (دیسلکسی): این اختلال در پردازش اطلاعات بصری و شنیداری، درگیر است. کودکان مبتلا به دیسلکسی ممکن است در تشخیص و تجزیه صداهای کلمات، یا در هم‌بندی

حروف و کلمات با صداهای مربوطه، دچار مشکل باشند. این کودکان ممکن است در خواندن و نوشتن، با سرعت پایین و دقت کم مواجه شوند. همچنین، ممکن است در تشخیص کلمات مشابه، و یا هم‌آهنگ‌سازی بین زبان و نوشتار تلاش‌هایی سخت داشته باشند. مهارت‌های درک مطلب نیز، به طور مستقیم تحت تاثیر این اختلال قرار می‌گیرد.

اختلال نوشتن (دیسگرافیا): کودکان مبتلا به دیسگرافیا در نوشتن با دشواری مواجه هستند. این اختلال می‌تواند در مراحل مختلف نوشتن، مانند شکل‌گیری حروف، سرعت نوشتن، تمیز نوشتن و یا به طور کلی در حفظ نظم و ترتیب در نوشتن تاثیر بگذارد. همچنین ممکن است در درک و اجرای قوانین دستور زبان و املا با دشواری روبه‌رو شوند. ممکن است در هماهنگی حرکتی دست و هماهنگی بین ذهن و دست نیز دچار مشکل باشند.

اختلال ریاضی (دیسکالکولیا): این اختلال به چالش در درک مفاهیم ریاضی، مانند اعداد، عملیات، و روابط ریاضی اشاره دارد. ممکن است کودکان مبتلا به دیسکالکولیا در انجام محاسبات ذهنی و نوشتاری، درک مفهوم اعداد و یا درک روابط بین اعداد با مشکل مواجه باشند. درک مفاهیم هندسی نیز برای این کودکان، دشوارتر از سایر کودکان خواهد بود. مثلاً درک مفهوم طول، مساحت و حجم یا درک اندازه‌ها ممکن است بسیار چالش برانگیز باشد.

اختلال توجه/بیش‌فعالی (ADHD): این اختلال، که گاهی به عنوان اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی شناخته می‌شود، با علائم ناهمگونی در توجه، تمرکز و سطح فعالیت مشخص می‌شود. کودکان مبتلا ممکن است در تمرکز بر روی یک کار خاص به مدت طولانی، حفظ آرامش، و مدیریت رفتار خود دچار مشکل باشند.

اختلالات یادگیری غیرکلامی: این اختلالات، بر عملکردهای غیرکلامی مانند حافظه، استدلال، حل مسئله و درک روابط فضایی تأثیر می‌گذارند. این کودکان ممکن است در درک تصاویر، نمودارها و روابط بصری دچار مشکل باشند. درک و تفسیر زبان غیر کلامی (مانند حالات چهره و زبان بدن) نیز برای آن‌ها چالش برانگیز خواهد بود.

اختلالات مربوط به پردازش حسی: در این دسته، کودکان ممکن است در پردازش و تفسیر اطلاعات حسی، از محیط اطراف خود، با مشکل روبه‌رو باشند. این کودکان ممکن است نسبت به محرک‌های حسی، به شدت واکنش نشان دهند و یا به طور قابل توجهی نسبت به آن‌ها بی تفاوت باشند.

مهم است بدانیم که این اختلالات می‌توانند به صورت همزمان یا جداگانه در کودکان بروز کنند. همچنین، شدت علائم در کودکان مختلف، متفاوت است. شناخت دقیق این اختلالات، قدم اولی برای ایجاد راه حل‌های آموزشی، درمانی و حمایت‌های مناسب از کودکانی است که به این اختلالات دچارند.

نقشه راهی برای تدریس ویژه: تناسب روش‌ها با نیازهای کودکان دارای اختلالات

یادگیری

کودکان با اختلالات یادگیری، با وجود پتانسیل و استعداد ذاتی، ممکن است در فرایند یادگیری، با چالش‌هایی مواجه شوند. این چالش‌ها ناشی از تفاوت‌هایی در پردازش اطلاعات، حافظه، توجه و مهارت‌های ادراکی است. برای رسیدن به آموزش مؤثر و حمایتی از این کودکان، طراحی روش‌های تدریس متناسب با ویژگی‌های هر اختلال، امری حیاتی است. این فرایند پیچیده، نیازمند درک عمیق از ویژگی‌های خاص هر اختلال و به کارگیری استراتژی‌های متنوع و نوآورانه است.

ابتدا، ضرورت دارد معلمان با انواع اختلالات یادگیری، همچون اختلال در خواندن (دیس‌لکسیا)، اختلال در نوشتن (دیس‌گرافیا)، اختلال در ریاضیات (دیس‌کالکولی)، اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی (ADHD) و سایر اختلالات مرتبط آشنا شوند. شناخت ویژگی‌های شناختی، رفتاری و احساسی کودکان مبتلا به هر اختلال، نقشی اساسی در انتخاب روش‌های تدریس ایفا می‌کند.

مثلاً، در مورد دانش‌آموزانی که با دیس‌لکسیا مواجه‌اند، روش‌های تدریس باید بر تقویت مهارت‌های تشخیص حروف، کلمات و جملات، بهبود حافظه دیداری و افزایش سرعت خواندن تمرکز کند. استفاده از تکنیک‌هایی نظیر آموزش صوتی، استفاده از رنگ‌های متمایز در متن،

روش‌های حافظه سازی و تکنیک‌های بصری، می‌تواند در افزایش بازدهی یادگیری این دانش‌آموزان نقش بسزایی داشته باشد.

اما برای دانش‌آموزان با دیس‌گرافیا، تمرکز بر مهارت‌های حرکتی ظریف، مهارت‌های حرکتی کنترل شده و تقویت ارتباط بین مفاهیم ذهنی و حرکات قلم، ضروری است. استفاده از تکنیک‌های نگارشی خاص و تمرکز بر تمرینات حرکتی برای بهبود کیفیت و سرعت نوشتن، از جمله استراتژی‌های مؤثر در این زمینه است.

در مورد کودکان مبتلا به اختلال ریاضی (دیس‌کالکولی)، روش‌های تدریس باید با استفاده از مفاهیم بصری، نمادسازی، استفاده از ابزارهای کمک آموزشی و تصاویر مرتبط با مفاهیم ریاضی طراحی شود. در این زمینه، ارتباط دادن مفاهیم ریاضی به تجربیات روزمره و استفاده از روش‌های عملی و تجربی، می‌تواند در افزایش درک و یادگیری دانش‌آموزان مؤثر باشد.

همچنین، برای دانش‌آموزان با اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی (ADHD)، تدابیر خاصی برای مدیریت رفتار، افزایش تمرکز و توجه ضروری است. استفاده از روش‌های سازماندهی، زمان‌بندی، تفکر گام به گام، روش‌های توقف و استراحت، ایجاد محیط آموزشی آرام و جذاب، از جمله مواردی است که باید در تدریس این دانش‌آموزان مورد توجه قرار گیرد.

توجه به نیازهای عاطفی و روانی کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری، نیز امری حیاتی است. ایجاد فضایی امن، حمایتی و تشویقی، افزایش عزت نفس و باور به توانایی‌های دانش‌آموزان، از ارکان کلیدی موفقیت در فرآیند یادگیری آنهاست.

علاوه بر این، طراحی تکالیف متناسب با سطح توانایی، متنوع بودن فعالیت‌ها و استفاده از ابزارهای ارزیابی تخصصی، می‌تواند راهگشا باشد. ارائه بازخوردهای سازنده، برقراری ارتباط مداوم با والدین و در نظر گرفتن اختلافات فردی در کودکان، نیز از جنبه‌های اساسی در تدریس به این کودکان به شمار می‌رود.